

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО РОБОТИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ПОЛЬЩІ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

В умовах швидкого розвитку глобалізаційних та євроінтеграційних процесів проблема якісної підготовки викладачів іноземних мов для роботи в сфері освіти дорослих не втрачає своєї актуальності. В пошуках найбільш оптимальних шляхів підготовки фахівців з іноземної освіти звертаємося до вивчення досвіду країн, які вже мають певні надбання в цій сфері.

Відомо, що в Республіці Польща існує декілька способів отримати кваліфікацію викладача іноземної мови. Найбільш розповсюджений – вступити на філологічний факультет університету за спеціалізацією «викладач» (nauczyciel). Проте існують і інші способи. Якщо людина закінчила магістерське навчання за напрямком підготовки «філологія» або «прикладна лінгвістика» і згодом вирішила отримати кваліфікацію викладача, їй необхідно додатково пройти навчання за напрямком підготовки «педагогіка». Також викладати іноземну мову можуть особи, які отримали освітньо-кваліфікаційний рівень магістра з будь-якої спеціальності в країні, де іноземна мова є офіційною мовою та мають педагогічну підготовку. Викладачами іноземної мови можуть працювати особи, які мають ступінь магістра з будь-якої спеціальності, склали міжнародний іспит з іноземної мови на рівні C1 або C2 та мають педагогічну підготовку (або довідку про здачу державного іспиту вчителя другого рівня з даної іноземної мови). Право викладати іноземну мову у всіх типах шкіл мають також випускники педагогічних коледжів іноземних мов [3].

В умовах післядипломного навчання отримати підготовку викладача англійської мови можна в Варшавському університеті та в Познанському університеті імені Адама Міцкевича. Отримати кваліфікацію викладача польської мови як іноземної можна в Гданському університеті, Жешувському університеті, Опольському університеті, Природничо-гуманітарному університеті у Седльце, Сілезькому університеті в Катовицях та в Ягеллонському університеті.

Як показала наукова розвідка, у стандарті з рівнів підготовки викладачів зазначено, що підготовка до викладацької професії в умовах післядипломної освіти повинна тривати не менше трьох семестрів [4]. Також в стандарті вказана мінімальна кількість годин, яку повинно бути відведено на вивчення дисциплін. Так, підготовка з основного предмету повинна тривати не менш ніж 180 годин (10 кредитів ECTS). Психолого-педагогічна підготовка складає 210 годин (10 кредитів ECTS), з них – 90 годин відводиться на вивчення психології, 90 годин – на вивчення педагогіки і 30 годин на педагогічну практику. Основи дидактики та постановки голосу разом складають 60 годин (3 кредити ECTS). Дидактична підготовка до викладання основного предмету повинна складати 90 годин, а дидактична практика – 60 годин (разом 7 кредитів ECTS).

Розглянемо особливості підготовки викладачів англійської мови в умовах післядипломної освіти в одному з провідних вищих навчальних закладах Польщі – Варшавському університеті [2]. Навчатися можуть особи, які закінчили філологічні факультети, але не мають педагогічної підготовки, або особи, які мають намір працювати вчителем англійської мови. Бажаючи отримати кваліфікацію викладача іноземної мови повинні мати ступінь магістра та пред'явити сертифікат про ступінь володіння іноземною мовою на рівні C1. У випадку якщо особа не має сертифіката, що підтверджує знання англійської мови на рівні C1, рішення про вступ на навчання приймається додатково на підставі співбесіди. Курс навчання триває три семестри та відбувається на заочній формі по суботах та неділях кожні два тижні. Навчання закінчується складанням письмового іспиту після третього семестру.

Навчальна програма (465 годин і 150 годин практики, 60 балів ECTS) включає такі дисципліни: загальна психологія з елементами клінічної психології; загальна педагогіка з елементами спеціальної освіти; основи викладання іноземних мов; педагогічна граматики; психологія освітніх етапів I, II та III; педагогіка освітніх етапів I, II та III; викладання предмету - раннє викладання іноземної мови; викладання предмету на II та III етапах; ІТ-компетенції викладача; література країни за напрямком навчання; культурологія - новини про країни даного мовного простору; контексти сучасної освіти; сучасні проблеми педагогіки; тематична дидактика - нові технології; емісія голосу; дидактична практика.

Ще одним вищим навчальним закладом, який здійснює підготовку викладачів англійської мови в умовах післядипломної освіти є Познанський університет імені Адама Міцкевича [5]. Навчання триває три семестри і складає 380 годин занять і 150 годин практичної підготовки. Всі дисципліни, крім психології, викладаються англійською мовою. Заняття відбуватимуться по вихідних раз на два тижні. Програма навчання складається з таких предметів: психологія, педагогіка, основи дидактики, постановка голосу, дидактична підготовка до викладання англійської мови, курс колекційної фонетики. Обов'язковим є проходження педагогічної практики.

Педагогічна практика проводиться на протязі всього терміна навчання, тобто протягом трьох семестрів і проходить у два етапи. Перший етап проводиться у першому семестрі навчання і складається з 30 годин загальної педагогічної практики (Praktyk Ogólno-Pedagogicznych). На цьому етапі студенти спостерігають 14 годин уроку та готують звіти про ці спостереження у щоденнику практики з точки зору заданих аспектів уроку. Решта 12 годин відводиться на підготовку звітів практики та додаткове читання.

Другий етап – це дидактична практика тривалістю 120 годин. В рамках цієї практики студенти самостійно проводять 25 годин уроків англійської мови. Решта годин присвячені: підготовці уроків, підготовці планів уроків, підготовці навчальних матеріалів, самооцінці уроків у щоденнику практики, підготовці

документації дидактичної практики у формі портфоліо та іншим адміністративним заходам, пов'язаним з цим етапом практичної підготовки. Дидактична практика повинна розпочатися не пізніше третього семестру навчання. Таким чином, практична підготовка включає 39 «контактних» годин (godzin 'kontaktowych'), тобто годин, проведених у класі. Всі питання щодо проходження практик та спостережень обговорюватимуться з координатором стажування під час навчання у дати, які погоджуються індивідуально зі студентом. Кінцевою формою зарахування педагогічної практики є підготовка, планування та проведення дипломного уроку, який оцінюється координатором стажування. Якщо дипломний урок проходить у Познані або його безпосередній околиці, координатор стажування відвідує урок студента. У випадку, якщо дипломний урок проводиться за межами Познані, він або записується студентом (після отримання відповідних згод) і разом з навчальними матеріалами, конспектом уроку та самооцінкою представляється оцінка координатору працевлаштування, або, якщо згода батьків на запис уроків не отримана, її оцінює вчитель школи відповідно до рекомендацій, отриманих від координатора практик. Після оцінки координатора цей урок обговорюється із студентом. Метою організації практик саме таким чином є розвиток автономії студентів в управлінні власним професійним розвитком шляхом застосування підходу «рефлексія в дії».

Багато університетів готують викладачів польської мови як іноземної. В Опольському університеті [1] на навчання приймають випускників університету (ліцензіату та магістрів), як з педагогічною, так і без педагогічної кваліфікації. Умовою вступу є відсутність порушень мовлення, що перешкоджають спілкуванню. Особи з кваліфікацією викладача отримують додаткові компетентності щодо викладання польської мови як іноземної у державних та приватних польських школах. Особи без викладацької кваліфікації отримують професійну підготовку лише для роботи в мовних школах країни та за кордоном або для приватної діяльності в цій галузі. Навчання триває 3 семестри та охоплює загалом 350 годин занять. Зустрічі

проводяться два рази на місяць (по суботах та неділях, іноді – по п'ятницях). Заняття проводяться у формі лекцій, семінарів та практичних занять, спрямованих на розвиток у студентів професійних навичок фахівців. Невід'ємною частиною є проходження педагогічної практики, яка проводиться під наглядом досвідчених викладачів польської мови як іноземної (30 годин, у тому числі: 12 годин оглядової практики та 18 годин занять, що проводиться самостійно). Практики відбуваються на протязі другого і третього семестрів. Практична підготовка може відбуватися на курсах іноземних мов в університеті а також у літній мовній школі.

Республіка Польща має диверсифіковану підготовку викладачів іноземних мов для роботи в сфері освіти дорослих. Як свідчить аналіз сайтів університетів, багато уваги приділяється практичній підготовці студентів.

Література:

1. Nauczanie języka polskiego jako obcego. URL: <http://instytutjezykoznavstwa.wfil.uni.opole.pl/nauczanie-jezyka-polskiego-jako-obcego/>
2. Postgraduate studies in the specialty of teaching in the field of professional training to teach English. URL: <https://irk.uw.edu.pl/en-gb/offer/PODYPL2020/programme/SP-NJA-PPNJA/?from=field:FL-NA>
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001575>
4. Rozporządzenia Ministra nauki i wyższej oświaty від 25 липня 2019 року про стандарт підготовки до виконання професії вчителів. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001575>
5. Studia Podyplomowe Kształcenia Nauczycieli Języka Angielskiego. URL: <http://wa.amu.edu.pl/wa/en/node/2435>